THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
דאס אידישע ווארט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Established 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

אוסישקינס באזוך אין אמעריקע

מיט דריי יאר צוריק האט מ. אוסישקין, הויפט פונ'ם נאציאנאל־פאנד, באזוכט קאנאדע אין די אינטערעסן פונ'ם נאציאנאל־פאנד. ער האט זיך דאן באטייליקט אין דער קאנאדער ציוניסטישער קאנווענשאן אפגעהאלטן דא, אין וויניפעג. און די רעזולטאטן זיינען געווען, — א מיליאן דאלאר פונ'ם קאנאדער אידנטום פאר'ן איינקויף פון א שטח פון וואקערע פופציק טויזנט דונאם באדן אינ'ם עמק השרון, — באדן, וואס איז שוין איצט אינ'ם באזיץ פונ'ם אידישן פאלק און וואו עס הויבן שוין אן וואקסן נייע אידישע קאלאניעס.

ה' אוסישקין, באזוכנדיק דעם פארהעלטנסמעסיק קליינעם קאנאדער אידישן ישוב אין די אינטערעסן פון זיינע פלענער, האט דאן אבער אויסגעמידן דעם גרעסטן און רייכסטן אידישן קבוץ אין דער וועלט, דעם אמעריקאנער. דאס איז געווען דערפאר, ווייל אין די ציוניסטישע רייען אין די פאראייניקטע שטאטן האבן דאן געהערשט מיינונגס פארשיידנהייטן און רייבונגען, און צווישן די ציוניסטישע פירער אליין זיינען געווען קעגנער צו זיינע פלענער, וואס האבן געפאדערט א ספעציעלע אנשטריינגונג פאר'ן נאציאנאל־פאנד, ווי זיי האבן מורא געהאט, אויפ'ן חשבון פון אנדערע ציוניסטישע טעטיקייטן.

די גרינדונג פון דער אידישער אגענטור האט די אומשטענדן ניט געמאכט גינסטיקער פאר א באזוך פון ה' אוסישקין אין אמעריקע אין די אינטערעסן פונ'ם נאציאנאל־פאנד. די אגענטור פירער זיינען בכלל ניט געווען באזונדערס פריינטלאך געשטימט צום נאציאנאל־פאנד און צו זיינע קאלאניזאציע מעטאדן, און זיי האבן זיכער ניט געהאט קיין באזונדער חשק צו דערלויבן א קאמפיין אין אמעריקע, וואס זאל אויף וועלכן ס'איז אופן קאנקורירן מיט זייערע זאמלונגען פאר פאלעסטינער צוועקן.

אבער די וואס באטראכטן דעם נאציאנאל־פאנד פאר איינעם פון די וויכטיקסטע מיטלען פאר'ן אויפבוי פון ארץ־ישראל דורך אידישע הענט און דעם אידישן פאלק, האבן אן אן אויפהער געקעמפט פאר דער געלעגנהייט דורכצופירן א באזונדער קאמפיין, אויף א גרויסן מאסשטאב, אין די אינטערעסן פון דעם פאנד, אין די פאראייניקטע שטאטן.

די אחדות וואס איז דערגרייכט געווארן אין די רייען פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע פון אמעריקע האט געמאכט מעגלאכער דעם דורכפיר פון דעם פלאן. אבער מער ווי אלץ האט אין דער הינזיכט געווירקט פעספילדס ווייסער פאפיר.

דער ווייסער פאפיר האט זיין אטאקע באזונדערס קאנצענטרירט אויפ'ן נאציאנאל־פאנד, — דוקא דעם סאמע דעמאקראטישן, פאלקסטימלאכן פאנד פונ'ם ציוניזם. און דאס האט ארויסגערופן א זעלבסטפארשטענדלאכע רעאקציע אין די אידישע מוחות.

די ציוניסטן אומעטום האבן גלייכצייטיק דערפילט, אז דער בעסטער מיטל צו באקעמפן דעם ווייסן פאפיר איז — צו פארשטארקן די ארבעט פאר'ן נאציאנאל־פאנד, און, ווי א פועל־יוצא פון דער דאזיקער שטימונג, זיינען אין פארשיידענע לענדער אנגענומען געווארן באשלוסן דורכצופירן ספעציעלע קאמפיינס פאר'ן נאציאנאל־פאנד (אזא קאמפיין, אין דער פארם פון א "ראל־קאל", ווערט אגב באלד אויך דורכגעפירט אין וויניפעג).

דער ווייסער פאפיר האט אגב אויך דערוויזן, אז בלויז דער באדן דערווארבן דורכ'ן נאציאנאל־פאנד איז זיכער אין אידישע הענט, און אפילו דאן ווען דער "פאפיר" האט זיך געהאט פארמאסטן צו מאכן כמעט ווי א סוף צו דער אידישער קאלאניזאציע, האט ער אבער צוגעזאגט ניט צו שטערן די אידישע קאלאניזאציע אויף די נאך פרייע שטחים פונ'ם נאציאנאל־פאנד.

די חלוקי־הדעות איבער דער פראגע זיינען אזוי באזייטיקט געווארן. אין פנים פון אן אטאקע פון דרויסן, האבן זיך אלע אינערלאכע כחות פאראייניקט. סיי די אגענטור און סיי די ציוניסטישע לייטונגען זיינען איינשטימיק, אז איצט איז די פאסיקסטע, און גינסטיקסטע צייט פאר א גרויסער נאציאנאל־פאנד אקציע אין די פאראייניקטע שטאטן, — אן אקציע, וועלכע קיינער קאן אזוי גוט נים דורכפירן, ווי ה' אוסישקין.

און אויב ה' אוסישקין האט אין קאנאדע געקאנט שאפן א מיליאן דאלאר פאר זיינע פלענער, דארף ער אין די פאראייניקטע שטאטן שאפן אמווייניקסטנס עטלאכע מיליאן דאלאר פאר דעם צוועק.

די שטארקע אטאקע אויפ'ן ווייסן פאפיר, וואס איז געקומען פון אלע זייטן, האט געצוואונגען די בריטישע רעגירונג ארויסצוטרעטן מיט איר אויף א מילדערן אופן. אין לארד'ן הויז האט שוין לארד פעספילד דערקלערט, אז "דער ווייסער פאפיר מיינט נים, אז די אידן זאלן פארבאטן ווערן צו קויפן באדן, אדער צו באשעפטיקן בלויז אידן אויף זייער נאציאנאלן באדן".

דאס מיינט, אז דער נאציאנאל־פאנד וועט נאך דערווייל, אמווייניקסטנס, האבן די געלעגנהייט צו דערווערבן נאך באדן, ווען ער זאל נאר האבן די מיטלען פאר דעם. מען מוז אבער תמיד האלטן פאר די אויגן דעם פאקט, אז דאס ווערט אלץ שווערער און שווערער, און דער נאציאנאל־פאנד מוז גלייך קריגן גרעסערע מיטלען אויף אויסנוצן די געלעגנהייטן וועלכע זיינען נאך היינט דא און וועלכע וועלן שוין אפשר מארגן נים זיין.

דאס וועט אגב אויך אמבעסטן דעמאנסטרירן פאר דער בריטישער רעגירונג און פאר דער גאנצער וועלט די אידישע אנטשלאסנהייט פארצוזעצן זייער ארבעט אין ארץ־ישראל, נים געקוקט אויף אלע שטערונגען וואס ווערן זיי געשטעלט אין וועג.

קיין באלדיקע וואלן אין ענגלאנד

ווי עס זעט אויס, איז די בריטישע ארבעטער רעגירונג דערווייל פעסט אין זאטל. אמווייניקסטנס, אויף וויפל ס'איז שייך דעם פירער פון דער ליבעראלער פארטיי, לאיד דזשארדזש, איז ער אנטשלאסן צו שטיצן ווייטער די ארבעטער רעגירונג, — ווייל איר דורכפאל, ווי ער האט דערקלערט, וועט מיינען, אז אויף איר ארט זאל אויפשטיין א פראטעקציאניסטישע קאנסערוואטיווע רעגירונג. און די ליבעראלן וועלן גיכער דולדן א פרייע האנדל ארבעטער רעגירונג, ווי א פראטעקציאניסטישע קאנסערוואטיווע.

די "ביי־עלעקשאן" אין וויטהיטשעפעל, האט מען געזאגט, וועט באווייזן די ליבעראלן צו שלאגן די רעגירונג און פרובירן זייער מזל אין נייע וואלן. כאטש דארטן האט געוואונען דער ארבעטער קאנדידאט, איז אבער זיין מאיאריטעט געפאלן אין פארגלייך מיט די אלגעמיינע וואלן אויף וואסערע פינף טויזנט שטימען, בעת דער ליבעראלער קאנדידאט האט געוואונען איבער דריי טויזנט שטימען. וואס איז פארטייטשט געווארן ווי א גינסטיקער צייכן פאר די ליבעראלן.

אבער לאיד דזשארדזש האט זיך קאנטיק נים געלאזט פארפירן פון דעם דאזיקן צייכן. די לאגע, דארטן איז געווען אן אייגנארטיקע, ווייל אין דעם דאזיקן וואל־קרייז איז דא א גרויסע צאל אידישע וויילער. וואס האבן אויסגעדריקט זייער פראטעסט קעגן פעספילדס ווייסן פאפיר, אוועקגעבנדיק זייערע שטימען צום ליבעראלן קאנדידאט, וועלכער איז געווען א איד און א ציוניסט. אויף אנדערע וואל־קרייזן, וואו די אידישע פראגע שפילט נים קיין ראל, האט דאס נים געדארפט האבן דוקא די זעלבע ווירקונג.

לאיד דזשארדזש פארשטייט גאנץ גוט, אז וואלן אונטער די איצטיקע באדינגונגען וועלן מיינען א זיכערער זיג פאר די קאנסערוואטיוון. און אנשטאט צו שטיצן, ווי איצט, די רעגירונג און קריגן דערפאר פון איר געוויסע הנחות, וועט ער מיט זיין פארטיי אפגערוקט ווערן אין דער טונקלקייט ווי א צווייט־קלאסיקע אפאזיציע.

ער איז דערפאר אנטשלאסן צו שטיצן דערווייל די ארבעטער רעגירונג, יעדנפאלס, ביז זי וועט דורכפירן איר צוגעזאגטע וואל רעפארם, וואס וועט באדייטנד פארשטארקן די פאזיציע פון די ליבעראלן, הויפטזעכלאך אויפ'ן חשבון פון די קאנסערוואטיוון.

אראבישע פראפאגאנדע אין ענגלאנד

(א בריוו פון לאנדאן)
(ספעציעל פאר ד. א. וו. דורך "איטא")
פון א. ז. פען

ווידער אמאל איז אן אראבישע דעלעגאציע אנגעקומען קיין לאנדאן, צו פארשטארקן די פראפאגאנדע קעגן די ציוניסטן. זי פאנגט אן איר קאמפיין מיט א מיטינג אין איינעם פון די גרעסטע האטעלן אין לאנדאן. כמעט א "גאלא" אוונט. דעקאלטירטע דאמען, פארפודערט, אבער ניט גענוג צו פארדעקן די אלטע פארקנייטשטע צוגען פון זייערע פנים'ער. הערן אין "פול איוונינג דרעס" אלטע אויסגעדינטע מיליטער לייט, יונגע אויסגעפוצטע פריילינס, וועלכע ווערן איצט "ארויסגעפירט" אין דער געזעלשאפט. א פאר אינדישע און אראבישע סטודענטן איבער־עלעגאנט אנגעטאן לויט דער לעצטער מאדע, אבער קליין און דין אין קאנטראסט צו די הויכע מיליטערישע ענגלענדער.

א איד אויף א רפואה ניט צו זעען: איך דער איינציקער. כ'קוק זיך ארום, צי בין איך אין ריכטיקן זאל. דא זעט נאר אויס ווי פאר א באל. אבער דאך די פאר אראבער און אינדיאנער זאגן עדות אז איך בין אין ריכטיקן פלאץ. דא איז אויך דער לאנגער גרינער זשורנאליסטן טיש. פאפיר אויסגעלייגט, פארשפיצטע פענסלס. אבער ליידיק. קיין איין מענש זיצט דארט. אט קומט אריין א קאלעגע פון אן ענגלישער צייטונג. ער קוקט זיך אויך ארום פארוואונדערט.

מיר באגריסן זיך און זעצן זיך צום זשורנאליסטן טיש.

אן אלטע ענגלענדערין מיט צוגעפארבטע באקן און א זיסן שמייכל איבער אירע רויטע פארצוקטע ליפן קומט צו אונז צו און גיט אונז קאפיעס פון מאטעריאל, וועלכער איז פארבארייטעט פאר'ן אוונט. זי קאן מיך, ווייס אז איך בין אן אמעריקאנער קארעספאנדענט. אבער איז ניט חושד אז איך בין א איד און אז איך שרייב פאר אידישע צייטונגען. אבי, ריכטעט זיינע ווערטער מער צו די

— איר וועט דאך געבן אונזערע אראבישע פריינט א גוטע פרעסע, — זאגט זי צו מיר.

— איך וועל געבן א רעכט אויספירלאכן באריכט, מאדאם, איר קאנט רואיק זיין, — ענטפער איך איר.

מיין קאלעגע שמייכלט. ער ווייס גענוי וועלכע פרעסע איך פארטרעט.

שוין ניין אזייגער, אבער דער מיטינג איז נאך ניט אנגעפאנגען, — איינער פון די רעדנער פעלט נאך, — זאגט מיר די "מאדאם", וועלכע איז די אנפירערין מיט דער "בריטישער ליגע", — די באקאנטע אנטיסעמיטישע ארגאניזאציע. — מיר ווארטן אויף אבדול האדי, וועלכע באטייליגט זיך אין דער אינדישער "ראונד טייבעל" קאנפערענץ, זאגט זי מיר אריין אין אויער.

אט אבער קומט ער, א קליינער, קרענקלאך אויסזעהענדער אינדיער מיט שווארצע פייערדיקע אויגן, נערוועז געזיכט און לייכטע אומגעבונדענע באוועגונגען. ער באגריסט זיך פריינטלאך מיט דער "מאדאם". אט איז אויך דזשאמאל הוסייני, דער סעקרעטאר פון דער אראבישער עקזעקוטיווע. ער קאן מיך, און קוקט גאנץ דערשטוינט. — ווי קום איך אויף זייער שמחה. דער מיטינג פאנגט זיך אבער באלד אן און ער זעצט זיך ביים טיש אויבן אן.

דער אלטער לארד איזלינגטאן, א פארביסענער שונא ישראל, דערעפנט דעם מיטינג. אין זיין הקדמה זאגט ער אפילו, ווי אלע ענגלישע אנטיסעמיטן — וועלכע פארמאסקירן זייער אידן־פיינטשאפט אין

אבער, רעדט דזשאמאל הוסייני מיט אן ענציון־פיינטשאפט. אז ער האט גארנישט ניט קעגן אידן . . . גראד פארקערט. ער האט דאך אידישע פריינט. אידן זיינען זייער פלייסיק . . . אבער דערביי רייבט ער אויך אריין, אז אידן זיינען גוט נאר פאר האנדל, אבער פאר ערד־ארבעט, ווי איבערהויפט פאר יעדער פיזישער ארבעט, זיינען זיי אבער אומטויגבאר . . . ער לאזט אויך אנצוהערן וועגן דער קאמוניסטישער געפאר וועלכע די אידן ברייננען מיט זיך פון פוילן און רוסלאנד . . . און ווידעראמאל חזר'ט ער איבער, אז אן אנטיסעמיט איז ער חלילה ניט . . .

אבדול באאיינפלוסט דעם עולם. מיט זיין פאטעטישן דערקלערן אז ער האלט ביים שטארבן, אז ער ליידט פון קאנסומפשאן און ער וועט דאריבער ניט זאגן זאכן וואס זיינען ניט אמת. דערביי דערציילט ער, אז ער שטייט פאר די רעכט פון די הונדערטער טויזנטער אראבער "וועלכע ווערן פארפאלגט און פארטריבן" פון די אידן אין ארץ־ישראל. אויך ער איז ניט קיין שונא ישראל. אט האט ער געוואוינט פיר יאר ביי א אידישע פאמיליע אין לאנדאן, קרובים פון פארשטארבענעם טשיף־ראביי אדלער. זיין ווייב, — זאגט ער, — ווייטער, — עסט קיין פלייש ניט, אבער ווען יא, דאן מוז עס געקויפט ווערן פון א אידישן בוטשער. און נאך אזעלכע ראיות ברייננט ער אויפצואווייזן אז ער איז ניט קיין אנטיסעמיט. אגב אורחא, פירט ער אויך אריין די אנגעווייטיקטע אינדישע פראגע, כדי צו באווייזן ווי וויכטיק ס'איז פאר די ענגלענדער צו לעבן בשלום מיט די הונדערטער מיליאנען מאכמעדאנער, וועלכע שטייען אונטער ענגלאנדס שוץ.

דזשאמאל הוסייני, צוגלייך מיט אבדול

ווייבער און מיידלאך, ווי צו די הערן. ער שילדערט פאר זיי גרויזאמע אדער סענטימענטאלע בילדער, שרעקט מיט דער "קאמוניסטישער אידישער געפאר", בעט זיך פאר די ארימע אראבישע פרויען, וועלכע ליידן אונטערן יאך פון די אידן. דזשאמאל הוסייני ווייל אויך שפילן די ראל פון וועלטלאכן פאליטיקער. כאטש אליין רעדט ער א שלעכטן ענגליש, וויל ער איינשרעקן דעם עולם מיט דעם ארגומענט, אז אן אויסלענדישער עלעמענט, ווי פוילישע און רוסישע אידן,— טארן ניט דערלאזט ווערן צו קאנטראלירן דעם סטראטעגישן פונקט וועלכן ארץ־ישראל בילדעט פאר'ן גאנצן מזרח.

ענגלענדער מכל המינים אונטערשטיצען אים. דאס רוב פון זיי זיינען מענשן וועלכע האבן פערזענלאכע אינטערעסן קעגן די אידן. איינער פון זיי איז אנטזאגט געווארן פון לארד מעלטשעט'ס ביורא וואו ער האט אמאל געארבעט; א צווייטער האט געבארגט געלט ביי א אידישן מאני־לענדער און האט אנטוויקלט א האס צום גאנצן אידישן פאלק; א דריטער נאך, וועלכער האט געהאט צו טאן מער מיט ענגלישע קאלאניאלע אנגעלעגנהייטן ווי מיט אייראפייאישע ענינים, גלויבט באמת, אז די אראבער בילדן פאר ענגלאנד די גרעסטע וועלט מאכט מיט וועלכע ס'לוינט צו לעבן בשלום. די אידן זיינען אבער סתם א מיאוס פאלק וועלכע קאנען זשריען היסטעריש, מיט וועלכע ס'לוינט זיך אבער ניט צו רעכענען ערנסט.

א קליינער אראבער, מיט א קוויטשענדיקער שטימע, אינפארמירט דעם מיטינג, אז ער איז אן אייניקל פון פראפעט, פון גרויסן מוחמד, און כאטש אליין איז ער אין ארץ־ישראל ניט געווען, "ווייסט ער פון זיינע חברים אין ביירוט, וואו ער האט שטודירט, אז אידן ווילן שאפן אן אייגענע מלוכה אין ארץ־ישראל און פון דארט באזיגן די גאנצע וועלט . . ."

דער עולם אפלאדירט אים שטארק. זיינע "ארגומענטן" ווערן ענטוזיאסטיש אנערקענט. די דאמען קוקן אויף אים מיט ליבע און שטאלץ און די, וועלכע האבן דעם כבוד מיט אים נאך שפעטער צו ריידן א פאר ווערטער, זיינען גליקלאך ביז גאר. אייך קליינקייט, — א אור־אייניקל פון גרויסן פראפעט . . .

מיין פריינט שושקעט מיר צו: — א שיינער וויץ וואלט געווען, ווען דער אראבער איז נאר א איד; זעען זעט ער אויס אידיש גענוג און מעגלאך עס האט זיך אים פארוואלט אפשפילן א שפאס.

דער מיטינג דויערט איינגאנצן ביי א שעה צייט. אין אנדערן צימער ווערן סערווירט געטראנקען פון אלע מינים, צובייסאכץ, ביי שיין סערווירטע טישן. איצט קאן דער עולם נאך פארברייננען א פאר שעה צייט ביי א גלאז וויסקי אדער ביי נאשערייען. די פריילינס אונטערהאלטן זיך גוט. די הערן לויבן די וויסקי און די עלטערע דאמען אונטערהאלטן זיך הערצלאך מיט די אינדיער און אראבער.

ס'הויבט אן קלאר צו ווערן פארוואס די אראבישע מיטינגען זיינען פאפולער. די "מאדאם" פון דער בריטישער ליגע דערלאנגט מיר א גלאז וויסקי. פארוואס קום איך ניט צום טיש. זי וועט מיך גערן פארשטעלן. מ'קאן דאך דא איצט גוט פארברייננגען. אין אנדערן ווינקל, זע איך גלענדער און ווארפט ווידער אן אויג אויף מיר. דער ענגלענדער קומט צו און פרעגט מיך צי איך וועל געבן א פולן באריכט.

— דאס הייסט אפ פון מיין רעדאקטאר, — ענטפער איך פארזיכטיק.

— און ווער איז אייער רעדאקטאר?

איך פארשטיי, אז דאס וויל ער וויסן און פארשווייג דעם ענטפער. ער ווערט צודרייענגלאך, אבער ס'העלפט אים ניט. אן אויפגערעגטער גייט ער אוועק — זוכן דער "מאדאם" מסתמא . . .

דעם וויסקי וואס מ'האט מיר סערווירט טרינק איך ניט. איך פארלאז דעם מיטינג אין א געדריקטער שטימונג. די שנאה און אפענער האס קעגן אידן איז אזוי בולט און פריי, אז אונטער ציוויליזירטע, ווינציקסטנס ציוויליזירט אויסזעענדיקע מענשן, האט מען דאס קוים געקאנט דערווארטן. אט די אידן־פיינטלאכע עלעמענטן האבן די אראבער פארשטאנען צו קאנצענטרירן ארום זיך. צו די, שטייען נאך צו פיל אנדערע ענגלענדער, וועלכע זיינען גלייכגילטיק צו דער גאנצער ארץ־ישראל פראגע, אבער וועמען ס'געפעלט דער טרונק און פראכט פון דער אראבישער פראפאגאנדע. די זעלבע מענשן וואלט מען מיט אביסל מער אינטערעס פון דער אידישער זייט לייכט געקאנט איבערצייגן אין דער פאלשקייט פון די אראבישע ארגומענטן.

מ'קאן ניט זאגן, אז די אויסגעפוצטע מיידלאך, דעקאלטירטע דאמען און אויסגעדינטע מיליטער־לייט שפילן אן אנטשיידענע ראל אין דער ענגלישער פאליטיק. זיי זיינען אבער א טייל פון פאלק. זיי שאפן די "פאבליק אפיניאן" מיט וועלכע מ'רעכנט זיך, ניט נאר די פרעסע און רעגירונג אין ענגלאנד, נאר אפילו דאס אויסלאנד.

די ארבעט פון דערקלערן פאר'ן ענגלישען פובליקום די ציוניסטישע באשטרעבונגען האט ניט געדארפט פארנאכלעסיקט ווערן.

דער געביט איז ליידער ביז איצט ניט באארבעט געווארן.

נאוועמבער, 1930.

בארימטע פראנצויזישע טענצערין, צאר ניקאלאי'ס געוועזענע געליבטע, זיצט אין געפענגניש

(א בריוו פון פאריז)
פון א. שענגאלד

זי איז אמאל געווען איינע פון די רייכסטע טענצערנס אין דער וועלט. אבער איצט איז זי ארעסטירט געווארן, ווייל זי האט ניט געהאט צו באצאלן פאר א טעקסי

א שיינע, קליין געוויקסיקע אקטריסע, וואס איז אין פאריז געווען באקאנט מיט נאמען די "פרימראז" און וואס איז געווען איינע פון צאר ניקאלאיס געליבטע, איז די טעג אין פראנקרייך פאר'ן משפט געווארן צו זיצן אין געפענגעניש דערפאר, וואס זי האט ניט באצאלט פאר אן אוטאמאביל. די בארימטע שיינהייט, וועלכע האט געקאנט אזוי באצויבערן ניקאלאי'ען, אז ער האט איר אוועקגעגעבן דעם בארימטן "בלויען דימענט", האט ניט געקאנט באצויבערן א פראסטן פראנצויזישן שאפער אז ער זאל איר ניט לאזן ארעסטירן, ווייל זי האט ניט געהאט צו באצאלן אים דעם באטרעף פון אכט דאלאר.

די שיינע "פרימראז", וואס איר אמת'ער נאמען איז מארי טוליע, איז נאך ערשט ניט לאנג צוריק געווען איינע פון די רייכסטע שפילערנס אין די קאסינאס פון דער ריוויערא. די רייכטימער וואס זי האט מיטגעבראכט פון דעם צאר'ס פאלאץ ווען מלחמה און רעוואלוציע האבן זי פון דארט פארטריבן, האבן איר נאך געקלעקט ביז ניט לאנג צוריק. איינמאל אבער איז זי געזעסן ביים שפיל טיש און האט געפרובט איר מזל אויף די לעצטע עטלאכע טויזנט פראנק. איר מזל האט איר פארראטן. זי האט פארלארן ביז א סענט. זי איז ארויס פון דער קאסינא, האט א וואונק געגעבן צו א "טעקסי" און זי האט זיך געלאזט פארען וואוהין די אויגן האבן איר טראגן, אין דער ווייטער נאכט אריין, כדי איינצושטילן דעם שטורם אין איר הארצן. ווען זי איז ענדלאך צוגעקומען צו איר טיר, האט דער זייגער אויף דער טעקסי געוויזן צוויי הונדערט פראנק. די שיינע אריסטאקראטקע האט ניט געהאט מיט וואס צו באצאלן. דער שאפער האט צוגערופן א פאליציי־מאן און האט זי געלאזט ארעסטירן.

אבער דאס איז ניט געווען די איינציקע קלאגע קעגן איר. די שיינע "פרימראז" האט אויך ארויסגעגעבן טשעקס, וועלכע אין באנק האט זי קיין גראשן ניט געהאט. דער סוף איז געווען א ביטערער: די ווייסע הענטלאך וואס אמאל האט דער צאר פון רוסלאנד געקושט זיינען איינגעשלאסן געווארן אין קייטן און זי איז פארשפארט געווארן אין געפענגעניש פון ניצע. דארט האט דאס מיידל, וואס איז געוואוינט געווען צו לעבן אין לוקסוס, געמוזט זיך באנוגענען מיט שיטערע זופ און שווארצן ברויט, און שלאפן אויף א הארטן מאטראץ.

דער פראצעס פון דער שיינער קעניגלאכער געליבטער האט ארויסגערופן גרויס אינטערעס אין די אריסטאקראטישע קרייזן אין ניצע. איר אדוואקאט איז געווען דער בארימטער מעיטר טעבושעי, וועלכער שטאמט פון דעם בארימטן שרייבער וויקטאר הוגא. און פונקט אזוי ווי וויקטאר הוגא האט אין איינער פון זיינע דראמען פארטיידיקט א שיינע און בארימטע קורטיזאנקע, אזוי האט אויך זיין אור־אייניקל איצט פארטיידיקט די אומגליקלאכע "פרימראז". ער האט געהאלטן אזא הארצרייסנדע רעדע, אז דער ריכטער האט איר געגעבן א מילדע שטראף. אנשטאט פופציק טויזנט פראנק האט ער איר באשטראפט נאר מיט פינף הונדערט, און אנשטאט דריי יאר געפענגעניש, האט ער איר געגעבן דריי מאנאטן.

די טענצערין האט געקראגן דעם נאמען "פרימראז" דערפאר וואס אירע פריינט האבן געזאגט, אז פון איר לייב הערט זיך א ריח וואס איז ענלאך אויף דעם ריח פון דער שיינער פרילינג בלום "פרימראז". און דאס טאקע איז געווען וואס האט געפאנגען צאר ניקאלאי'ס הארץ. דער נאמען האט אויך גוט געפאסט צו אירע שיינע און בלאנדע האר.

עס איז געווען איינגאנצן דורך א צופאל וואס די טענצערין האט איינמאל, ווען זי האט באזוכט פעטראגראד, געצויגן אויף זיך די אויפמערקזאמקייט פון דעם צאר. דאס איז געווען אין יאר 1912, ווען די רוסישע פרינצן און אריסטאקראטן האבן נאך ניט געוואוסט וואס פאר א מפלה עס דערווארטעט זיי. דאמאלסט איז נאך ניקאלאי'ס הויף געווען אין פולן גלאנץ.

ווען די פראנצויזישע טענצערין, מאדמואזעל פרימראז, איז אנגעקומען קיין פעטראגראד, האט זיך איר נאמען באלד פאנאנדערגעטראגן צווישן די אריסטאקראטישע קרייזן און איינער פון די גרויספירשטן, וועלכער האט זיך געוואלט איינקויפן אין חן ביים צאר ניקאלאי, האט אויסגעארבעט א פלאן. ער האט געלאזט מאכן א גרויסן באל, וואו די פראנצויזישע טענצערין איז איינגעלאדן געווארן אלס הויפט סטאר און וואו צאר ניקאלאי איז געווען דער הויפט גאסט. די צארינע איז דאמאלסט ניט געווען אין פעטראגראד.

מאדמואזעל פרימראז האט געטאנצט אירע שענסטע טענץ און דערנאך האט מען איר פארגעשטעלט פאר ניקאלאי'ען.

—איז עס אמת, — האט ניקאלאי איר געפרעגט, — אז דו האסט דער ריח פון א פרימראז?

—דער צאר קאן זיך אליין איבערצייגן אויב ער וויל, — איז געווען דער טענצערנ'ס ענטפער.

די קליינע פאריזערקע האט נאטירלאך געוואוסט וואס עס ווערט דערווארטעט פון א שיינער טענצערין וואס געפינט חן אין די אויגן פון דעם צאר. באלד האט מען איר באזעצט אין א קליינעם, שיינעם און באזונדערן אפארטמענט, וואס איז געלעגן אזוי ווי באהאלטן אין דעם קעניגלאכן ווינטער פאלאץ. פארשטייט זיך, אז דאס איז געווען אין געהיים פון דער צארינע.

די טענצערין פלעגט קומען אין יענעם אפארטמענט יעדעס מאל ווען דער צאר האט איר געלאזט וויסן אז ער וויל זי דארט טרעפן. עס זיינען שוין געווען שלוחים וואס פלעגן איר איבערגעבן דעם באפעל. נאכדעם פלעגט זי זיין פריי און פלעגט קאנען לעבן און הוליען וויפיל איר הארץ האט געגלוסט.

פארשטייט זיך אז קיין דימענטן און בריליאנטן און געלט האט שוין איר ניט געפעלט. אבער די שיינע פרימראז האט געוואוסט אז אין דעם צאר'ס אוצרות געפינט זיך א בארימטער דימענט, איינער פון די בארימטסטע אין דער וועלט, וואס איז באקאנט אלס דער "בלויער דימענט". ער האט געוואויגן דריי און פערציק קאראט און ער איז ווערט געווען ממש אוצרות מיט געלט. דעם דימענט האט אמאל געטראגן די פראנצויזישע קעניגין מארי אנטואנעט, און שפעטער האט עס דער רוסישער קעניגלאכער הויף אפגעקויפט.

איינמאל, ווען דער צאר איז געווען ביי דער טענצערין, און ער איז געווען אין זייער א גוטער שטימונג, האט זי באשלאסן אויסצונוצן די געלעגנהייט און בעטן ביי אים א מתנה יענעם בארימטן דימענט. דער צאר האט זיך א ווייל געקווינקלט. "מען זאגט, אז מיט דעם דימענט גייט מיט א קללה", — האט ער איר געענטפערט.

— א' נייך, — האט די קלוגע טענצערין געענטפערט. — ווען דער דימענט גייט דורך דיינע קעניגלאכע הענט קאן ער שוין ניט זיין קיין קללה, נאר ער ווערט א ברכה.

און עס האט לאנג ניט גענומען און דער בלויער דימענט איז געווען ביי דער טענצערין אין די הענט.

מאנאטן זיינען אריבער, און דאן איז געקומען די גרויסע מלחמה. די שיינע טענצערין מיט איר דימענט איז אנטלאפן פון רוסלאנד אויף דער לעצטער שיף וואס איז דורכגעגאנגען דעם דייטשן קיעל קאנאל אין אוגוסט 1914.

קומענדיק צוריק קיין פראנקרייך איז מאדמואזעל פרימראז געווען איינע פון די רייכסטע טענצערנס אין דער וועלט. אין דער צייט פון דער מלחמה און נאכדעם האט זי געלעבט אין לוקסוס וואס האט אויפגערייצט די אויגן אפילו אין פאריז וואו מען איז געוואוינט צו אזעלכע זאכן. זי האט זיך ארייננעלאזט אין שפיל. זי איז געווען איינע פון די געוואגטסטע שפילערנס. זי פלעגט איינמאל פארלירן מיליאנען פראנק יעדע וואך. זי פלעגט געבן א באנקעט פון טויזנט אדער צוויי טויזנט דאלאר.

אבער אפילו א ברונען קאן זיך אויך אויסשעפן. און סוף, כל סוף האט זיך אויך אויסגעשעפט דער אוצר וואס זי האט מיטגעבראכט פון דעם צאר'ס הויף. דעם בלויען דימענט האט זי אויך געמוזט פארקויפן, ביז זי איז ארונטערגעקומען אזוי ווייט אז זי האט ניט געהאט מיט וואס צו באצאלן פאר אן אויטאמאביל רייע.

דרייצנטער יארצייט
נאך
דוב בער
באראכאוו
פרייטאג, דעצעמבער 12טן
8.30 אוונט
אין פרץ־זאל
אסתר סירקין — פיאנא סאלא
רחל גארעליק — געזאנג
כאר — דעקלאמאציעס
פעסט רעדנער: משה מענאכאוויסקי און שבתי ראפאפארט
איינטריט, 25 סענט
אויפזיכט: לינקע פועלי ציון און "יוגנט"

10 טעג
ביז דעם
מוזיקאליש־דראמאטישן
קונסט אוונט
מיט
פאשא אייבל
בארימטע אפערעטישע סאפראנא
מיט א אינסטרומענטאלער טריא
פון
בערגארד, מעטמאט און געניזער
פרייטאג דעצ. 19
— אין —
פלייהאוז טעאטער
פאלקס לידער — אפערעטישע לידער
מוזיקאלישע נומערן
אינסצענירונגען און אנדערע איבערראשונגען
גרייט זיך!
בילעטן צו באקומען אין פיפלס בוק סטאר און אין געשאנאל בוק סטאר.

קאלגארי
Jensen's Transfer Co. Ltd.
רעגולערע טעגלאכע באדינונג
— קאלגארי —
אקאטאקס, בלעק דיימאנד, טוירנער וועלי,
קראספילד — קארסטעירס
רופט אונז בלויז אב. מיר פירן אלצדינג איבעראל
לייוויסטאק — מאשינען — פראכט און עקספרעס
Office and Warehouse Phone M5347
323 - 11th Ave. East

NUBONE CORSET CO.
געמאכט צום מאס און סעמי מאסטאס
MRS. R. A. BROTHERTON
313 Leeson & Lineham Blk.
M2759 or W4988.
CALGARY, ALTA.

M 3433 M 9944
Bennett's 50c Taxi
24 שטונדן באדינונג
חתונה און שאפינג טריפס, $2 א שעה
פוירסי בענעט, מענעדזשער
224 זיבעטע עוועניו, איסט
טעלעפאנירט פאר זאן רייטס

ווי לאנג איז עס זינט אייער קינד איז פאטאגראפירט געווארן?
איר קאנט זיך קוים דערמאנען אויף די ענדערונגען, זיי קומען אזוי שנעל. אבער פאטאגראפיעס פון קינדער ענדערן זיך קיינמאל ניט — וואקסן קיינמאל ניט אויס.
האט נייע פארטרעטן פון אייערע קינדער היינט.
W. R. STILLINGS
פארטרעט פאטאגראפער
501-10th Ave. W. M 4737

קאלגארי
פוירנעס פארריכט און אריינגעשטעלט
H. L. MOORE
SHEET METAL WORKS
Rear 115-7th Ave. West
דזשענעראל טינסמיטינג, רינוועס
Office Ph M 1424 Res. L 1984
CALGARY, ALTA.

AUTO WRECKERS & SALVAGE CO.
938-4th Ave. West, Louise Bridge
CALGARY, ALTA.
בעסטע פרייזן געצאלט פאר צעבראכענע קארס
R 2531
שנעלע אטענשאן צו מעיל ארדערס

PREMIER TRANSFER & STORAGE
"גיט פרעמיער באדינונג"
פוירניטשור מאווינג א ספעציאליטעט
M 3443 Phones E 5199
Strathcona Blk., 3rd Street East
CALGARY

ALF WELDING SHOP
231-7th Ave. East
PHONE M9493
אלע סארטן מעטאל פארריכט
צופרידנשטעלנדע אוטאמאביל ארבעט א ספעציאליטעט

Calder's Garage
גאז, אוילס, טייערס, אקסעסארים, גריזינג, בעטעריס רעטשארדזשד, וועלדינג און א. וו.
Cor. 12th Ave. & Centre St., N.
Phone H2525

אויב איר בויט, איז אייער קרעדיט גוט מיט אונז
איר קאנט קויפן אויף מאנאטלאכע אפצאלונגען
אונזערע פרייזן זיינען נידעריקער
אראנזשירט מיט אונזער הויפט אפיס
200 TRADERS BUILDING
אדער יארד
10 AVE. 9 ST. WEST
CROWN LUMBER CO., LTD.